

Nekaj novih vpogledov v taksonomijo velikih galeb

Some new insights into the taxonomy of large gulls

Pred časom je slovensko javnost pretresla novica o novejši delitvi velikih galeb, bolj znanih pod imenom "*Larus argentatus-fuscus* kompleks". Tako je v 41-42 številki *Achrocephalus* Iztok Skornik prvič predočil slovenski ornitološki javnosti nekaj novosti v zvezi z novo klasifikacijo tega kompleksa, ki je takrat nekoliko razburila duhove slovenske ornitološke smetane z materializacijo grozljive nove vrste, imenovane *Larus cachinnans*.

Pojav te vrste ima sicer že zelo zgodnje zametke, sega namreč v daljno leto osemnajsto-enajsto, ko je znani naravoslovec in taksonom Pallas ugotovil, da srebrni galeb *Larus argentatus* in vrsta, ki se pojavlja v južnem in vzhodnem delu zahodne palearktike, nikakor ne moreta biti eno in isto ter slednjo poimenoval za soimensko formo rumenonogega galeba, imenovano *Larus cachinnans cachinnans*. Toda kot kaže, slovenski ornitologi niso bili edini, ki so bili mnenja, da je srebrnega in rumenonogega galeba pač pretežno ločevati, tudi vodilna zahodnoevropska ptičjeslovna javnost si ni mogla kaj, da ne bi te "grozno problematične vrste" spet zrinila pod enormno okrilje superspecifičnega srebrnega galeba, ki so ga v tem času za silo "vkup spacali" iz kar štirinajstih podvrst.

No, kakorkoli že, tudi z evolucijo se daleč pride in ubogi "Kaho" se je, podobno kot Kovačičev Čato do svobode, končno prirnil do taksona, za katerega sistematiki večkrat ponosno zatrjujejo, da je edini naravni. Naš galeb je bil torej ponovno že pred približno petnajstimi leti, končno pa povsem uradno leta '96 tudi s strani mednarodne taksonomske komisije, priznan za samostojno vrsto!

Da je res tako, nas je že leta 1989 opozoril Skornik v članku Rumennonogi *Larus cachinnans* ali rumennonogi *Larus fuscus*? Pa vendar, zdi se, da je ta ugotovitev prav tako pomembna kot to, da je morje slano. V taksonomiji *argentatus-fuscus* kompleksa je v zadnjih nekaj letih novega še vse kaj drugega.

Že pred najsodobnejšo delitvijo je kompleks obsegal sedemnajst podvrst, ki so jih razdelili zgolj med ti dve vrsti. V sodobnem času imamo štirinajst podvrst, ki pripadajo petim vrstam. Za nekoliko natančnejši vpogled sem se odločil, da jih naštejem: srebrni galeb *Larus argentatus*, vrsta, ki je nekoč štela kar štirinajst podvrst, je sedaj okleščena na borne tri: *L. a. argentatus* (Skandinavija), *L. a. argenteus* (Britansko otočje, Z. Evropa od Danske do Bretanije) in *L. a. smithsonianus* (S. Amerika). Kompleks, nekdanji znan kot "cachinnans kompleks", sedaj uvrščamo pod vrsto, imenovano rumennonogi galeb *Larus cachinnans*, ki šteje največ podvrst: *L. c. cachinnans* (Črno morje), *L. c. michahellis* (Sredozemsko morje), *L. c. atlantis* (Kanarsko otočje), *L. c. mongolicus* (osrednja Azija), pri čemer nekateri štejejo za samostojno podvrsto te vrste še formo *L. c. "barabensis"* (prav tako osrednja Azija). Odprto ostaja tudi vprašanje *L. c. "omissus"* (gnezdi na otokih v Baltiku), stalne tarče dveh nasprotujočih si taborov, ki z genetskimi analizami DNA in v zadnjem času prav tako zelo popularnimi fenološko-etološkimi raziskavami poskušata dokazati, bodisi da je forma podvrsta omenjene vrste bodisi nekaj popolnoma tretjega - izgubljeni takson, ki ne pripada nobeni od naštetih vrst, ampak ima poseben, do sedaj še ne

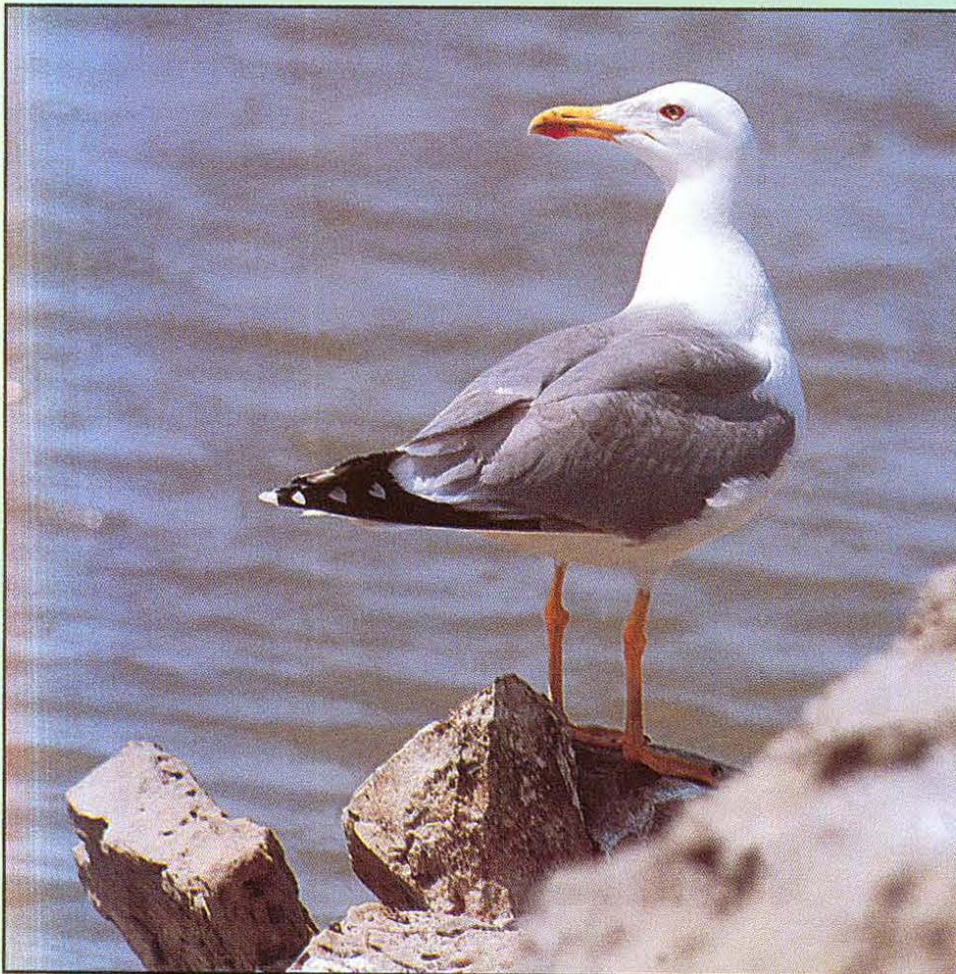
popolnoma diferenciran taksonomski status. Zelo popularna je tudi monotipična vrsta armenskega galeba *Larus armenicus*, ki je poleg rumenonogega najbolj utemeljen dokaz za "kikse" sub-sodobnih taksonomov. Vrsta gnezdi v Iranu, Armeniji, Siriji in Turčiji. Naslednja monotipična in predzadnja izmed petih novodoločenih vrst je *Larus vegae*, ki gnezdi v severovzhodni Sibiriji, v zadnjem času med ornitološkimi navdušenci zelo "iskana" vrsta pa je še "sibirski galeb" *Larus heuglini*, ki se deli na soimensko podvrsto *L.h.heuglini* (od polotoka Kole do Tajmirja) in podvrsto *L. h. taymiriensis* (polotok Tajmir). Kot samostojno podvrsto nekateri poznavalci včasih štejejo še vmesne populacije med *L. h. taymiriensis* in *L. vegae*, imenovane *L. h. "birulai"*, vendar pa je prav tako popularna tudi razlaga, da naj bi bila sama podvrsta *L. h. taymiriensis* zgolj prehodna populacija med vrstama *L. heuglini* in *L. vegae*.

Tako bi bil *L. h. "birulai"* lahko okvalificiran kot prehodna populacija prehodne populacije. Smešno, a resnično. Taksonomija tako imenovanih "tipičnih velikih beloglavih galebov" (typical large white-headed gulls), kot nekateri tudi imenujejo kompleks *argentatus-fuscus*, tako še zdaleč ni popolna in dokončna, najverjetneje pa tudi nikoli ne bo.

Slovcem nam tako preostane le, da sledimo "naprednim" tokovom svojih "razvitejših" sosedov, ki nam bodo verjetno še naprej modro določevali sistematiko taksonov, ki bi jim zgolj z ogromno mero domišljije lahko pripisali tako "naraven" izvor, s kakršnim nas pitajo na naši intelektualni poti učne progresije in strokovne zrelosti.

Za sedaj lahko rečemo le: "Hvaljen bodi Gospod, da si ustvaril galeba!"

Borut Rubinič

Rumenonogi galeb
Larus cachinnans,
Yellow-legged Gull
19. 4. 1997, Sečoveljske soline (I. Geister)